

חוברת זו של 'פעמים' עוסקת בהיבטים אידיאולוגיים ופסיכולוגיים של הקבלה. מאמרו של אליעזר באומגרטן, הפותח את החוברת, בוחן את דרכי התייחסותם של מקובלים בתימן לידע קבלי שהגיע מאירופה לאורך המאה השבע עשרה. היחס לידע קבלי שהגיע לתימן בספרים מודפסים נדון במאמר כמקרה מבחן לאופן התמודדותם של חכמים מקומיים עם התמורות שחלו בעולם הידע לאורך העת החדשה המוקדמת. במרכז הדיון עומדת השוואה בין שני מקובלים: ר' יצחק ונה ור' ישראל הכהן.

ד"ר אליעזר באומגרטן מלמד בחוג לתולדות ישראל באוניברסיטת חיפה.

eliezer.baumgarten@gmail.com

מאמרו של אורי ספראי עוסק ביצירתו של ר' חיים ויטאל כמקובל וכצורף. דימוי האל כצורף וכבעל מלאכה רווח למן המקרא ואילך ופותח מאוד בספרות הקבלית. עם זאת מעטים המקרים שבהם המקובל עצמו היה גם צורף אשר התמחה בפעולות השונות של מלאכת הצורפות. דוגמה בולטת למקובל כזה היא ר' חיים ויטאל, גדול תלמידי האר"י ורושם תורתו – מלבד שקידתו רבת השנים על עריכת כתבי רבו והתפקידים הציבוריים שבהם שימש, ניהל ויטאל סדנת צורפות משלו והרבה לעסוק בה בזיקוק ובצירוף של מתכות. קריאה בכתביו הקבליים לאור עיסוקים אלה מלמדת כי הוא לא תחם את מקצוע הצורפות לזיקוק מתכות בלבד, ובמובנים רבים עיצב המקצוע את אופן התבוננותו על המציאות. העולם כולו – ובכלל זה נשמות בני האדם וחלקיה הנפולים של האלוהות עצמה – הצטייר בעיניו כמתכת גולמית ולא מעובדת, והוא ראה את תפקידו וייעודו המשיחי לצרוף ולזקק אותו עד לטוהרתו הסופית. באופן זה הומרו פעולות הקורנס וכור המצרף לייחודים, חזרה בתשובה, תפילה וקיום מצוות, שבאמצעותם פעל ויטאל לתקן את העולם ולהביאו לגאולה.

ד"ר אורי ספראי, פוסט־דוקטורנט, החוג לתולדות
ישראל באוניברסיטת חיפה; מפעל האילנות בראשות
פרופ' יוסי חיות.
urisaf@gmail.com

מאמרו של צבי לובושיץ מציג את פירושו של
ר' משה זכות ל'זוהר', שניכר בהם בין השאר עניין
רב בביקורת הטקסט של ה'זוהר'. הפירושים מבוססים
על אידיאולוגיה לוריאנית טהרנית, שנצמדה בתכניה
ובמתודות שהנחו אותה לקבלת האר"י מבית מדרשו
של ר' חיים ויטאל, ובתוך כך דחה זכות מגוון מסורות
קבליות מתחרות שהתמודדו עם קבלת האר"י במהלך
המאה השבע עשרה.
צבי לובושיץ הוא תלמיד מחקר בחוג למדע הדתות
באוניברסיטה העברית בירושלים.
tzvilub@gmail.com

גבריאל אבן־צור מציע במאמרו מבט רוחבי על יחסו של
הרב יוסף משאש (1892–1974) למעמדה של הקבלה
ולהשפעתה על ההלכה. המאמר מבוסס על תשובותיו
המרכזיות של הרב משאש בנדון, ומראה שהוא אימץ
עמדה עקבית שהפרידה בין העולם ההלכתי לזה הקבלי.
בחינת גישתו של הרב משאש למתח בין עולמות אלו
מוסיפה רובד חשוב להבנת ההשפעה של הקבלה על
החיים היהודיים במרוקו בתחילת המאה העשרים.
גבריאל אבן־צור הוא תלמיד מוסמך בחוג להיסטוריה
של עם ישראל באוניברסיטה העברית בירושלים.
abensourgabriel@gmail.com

באמצעות המונח הפסיכואנליטי 'עצמי מרובה' מבקשת
רות קרא־איונוב־קניאל להאיר את הדינמיות של תפיסת
האלוהות הקבלית, שהתפתחה מתוך שזירת נרטיבים
מרובים במערכת תיאוסופית אחת. המאמר דן בזיהוי
בין דמויות לספירות ובפרט בתפיסת האבות כמרכבה
וכספירות חסד, גבורה ותפארת, החל ב'ספר הבהיר'

ועד ספרות ה'זוהר', שבה נוספו לאבות דמויותיהן של האימהות, המבטאות את הספירות הנקביות באילן האלוהי. לבסוף דנה המחברת בתיאור אברהם ושרה כדוגמה לאיחוד בין הקונוונציות השונות. ד"ר רות קרא־איוונוב־קניאל מלמדת בחוג לתולדות ישראל באוניברסיטת חיפה ועמיתת מחקר במכון שלום הרטמן ובמכון תל אביב לפסיכואנליזה בת זמננו.
rutkara@gmail.com

במדור 'עיונים וביקורת' עוסק פרופ' נחם אילן, מהמכללה האקדמית לחינוך 'חמדת הדרום' בשדות נגב, בתרגום של ר' סעדיה גאון לתורה לערבית־יהודית, תרגום שהדפיס באותיות ערביות הרב יום טוב דקניש גינדי. חותמת את החוברת סקירתה של פרופ' לאה בורנשטיין־מקובצקי, מהמחלקה למורשת ישראל באוניברסיטת אריאל, על ספרו של ירון צור 'גבירים ויהודים אחרים במזרח התיכון העות'מאני 1750-1830'.